

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 18. września 1912.

Treść: (Nr 186 i 187.) 186. Rozporządzenie, którem częściowo zmienia się i uzupełnia rozporządzenie wykonawcze do ustawy, dotyczącej urządzenia spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych. — 187. Rozporządzenie, którem zmienia się częściowo wydane na zasadzie § 74a ordynacji przemysłowej szczególne postanowienia co do przerw w pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych.

186.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych i z Ministrem wy- znań i oświaty z dnia 12. września 1912,

którem częściowo zmienia się i uzupełnia rozporządzenie wykonawcze do ustawy, dotyczącej urządzenia spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Na zasadzie § 1., artykułu VI. i VII., i § 4. ustawy z dnia 16. stycznia 1895, Dz. u. p. Nr. 21, dotyczącej urządzenia spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych, częściowo zmienionej i uzupełnionej ustawą z dnia 18. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 125, zarządza się, co następuje:

Artykuł I.

Zamiast §§ 2., 3., 5., 6. i 7. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. kwietnia 1895, D. u. p. Nr. 58, którem w wykonaniu ustawy z dnia 16. stycznia 1895, Dż. u. p. Nr. 21, dotyczącej urządzenia

spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych, dozwolono poszczególnym rodzajom przemysłu pracy przemysłowej w niedziele, a które to rozporządzenie doznało już zmiany względnie uzupełnienia wskutek rozporządzeń ministeryalnych z dnia 11. sierpnia 1895, Dz. u. p. 125, z dnia 10. kwietnia 1897, Dz. u. p. Nr. 97, z dnia 4. maja 1898, Dz. u. p. Nr. 76, z dnia 8. kwietnia 1904, Dz. u. p. Nr. 35, z dnia 20. sierpnia 1904, Dz. u. p. Nr. 99, i z dnia 5. maja 1906, Dz. u. p. Nr. 97, należy zamieścić następujące postanowienia:

§ 2.

Pozwala się na pracę przemysłową w niedziele w przemysłach, wymienionych w dołączonym wykazie.

W przemysłach, wymienionych w tym wykazie, musi się praca niedzielna, do której wolno używać tylko robotników, niezbędnie potrzebnych, pod przepisnymi tam warunkami i zastrzeżeniami, ograniczać wyłącznie do czynności tamże dozwolonych oraz do wyraźnie oznaczonych niedziel i godzin niedzielnych. Wszystkie inne prace, jak prace przygotowawcze lub inne uhoczne lub pomocnicze prace winny być przerwane.

O ile jednak do wykonywania czynności powyżej wyraźnie dozwolonych, tudzież do oświetlania,

ogrzewania i wietrzenia pracowni, jakoteż do urządzania chłodni w wymienionych przemysłach potrzebnem jest utrzymywanie w ruchu kotłów parowych, motorów oraz maszyn i przyrządów pomocniczych (pomp, pomp tętniczych, przełoczników parowych, wyciągów, dynamo-maszyn, akumulatorów, przyrządów wytwarzających gaz, maszyn do oziębiania i ich przyrządów pomocniczych, wentylatorów, miechów itp.) lub zachodzi potrzeba użycia zwierząt, dozwolone jest w niedzielę obsługiwanie i dogłádanie tych maszyn i przyrządów oraz dogłádanie zwierząt.

§ 3.

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę w przemysłach, wymienionych w pierwszym i drugim ustępie § 2., dłużej jak przez trzy godziny, należy dać w zamian za to spoczynek wedle postanowień wspomnianego wykazu.

Robotnikom, zatrudnianym w niedzielę dłużej jak przez trzy godziny przy pracach ubocznych i pomocniczych, dozwolonych wyraźnie w trzecim ustępie § 2., należy dać w zamian spoczynek w tym samym wymiarze, jaki przepisany jest w wspomnianym wykazie dla robotników, zatrudnionych około tych prac, dla których wykonuje się odnośne czynności uboczne i pomocnicze.

§ 4.

Praca niedzielna dozwolona jest z ograniczeniem do robotników niezbędnie potrzebnych także w wszystkich innych przedsiębiorstwach, niewymienionych w § 2., w celu oświetlania i ogrzewania pracowni i suszarni, podtrzymywania ciepłoty i podpalania ognia w piecach, utrzymywania w ruchu chłodni oraz dogłádania zwierząt, używanych do utrzymywania ruchu. Również dozwolone jest ogrzanie kotłów parowych przed rozpoczęciem pracy poniedziałkowej.

§ 6.

Robotnikom, zatrudnianym w niedzielę pracami, określonymi w §§ 4. i 5., dłużej jak przez trzy go-

dziny, należy dać w zamian spoczynek wedle postanowień § 12., ustęp drugi.

§ 7.

Porucza się politycznym władzom krajowym ustanowienie wyjątków od przepisów o spoczynku niedzielnym odnośnie do następujących przemysłów:

- a) Wiązających żywe kwiaty i handlujących nimi;
- b) ogrodników-handlarzy, ze względu na wiązanie bukietów i wieńców z kwiatów;
- c) wyrabiających sztuczne kwiaty;
- d) fryzyerów, golarzy i perukarzy;
- e) piekarzy;
- f) cukierników, piekarzy ciast i marcepanów, tudzież piernikarzy i sprzedających towary cukiernicze i piernikarskie;
- g) rzeźników, także końskich i handlarzy dzierzyny;
- h) wędliniarzy i kielbaśników;
- i) mleczarni, gospodarzy, dostarczających nabiału, i mleczarzy;
- k) wypiekaczy kasztanów;
- l) przedsiębiorstw pracowni wzorowych na wystawach, służących przeważnie do celów pouczania;
- m) fotografów;
- n) wyrobu i sprzedaży wody sodowej;
- o) wyrobu sztucznego lodu i sprzedaży lodu.

Artykuł II.

§ 4. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. kwietnia 1895, Dz. u. p. Nr. 58, otrzymuje nagłówek „§ 5.“.

Do wymienionego wyżej rozporządzenia ministeryalnego dodaje się jako załącznik następujący wykaz:

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

1. Łuszczarnie nasion.

W miesiącach od października do kwietnia włącznie praca około suszenia, wybierania suszonych szyszek oraz około wysiewania nasion z szyszek.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

2. Żupy morskie.

W miesiącach od maja do sierpnia włącznie praca w celu uzyskiwania i przechowywania soli.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim, albo też spoczynek po sześć godzin w 2 dniach w tygodniu.

3. Ogrodnicy-handlarze.

- a) Praca przy czynnościach potrzebnych dla pielęgnacji grządek, roślin doniczkowych i szkółek drzewek po 2 godziny przedpołudniem i popołudniem;
- b) w celu opalania cieplarni i nakrywania inspektów przez 3 godziny.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim, albo też spoczynek po sześć godzin w 2 dniach w tygodniu.

4. Zakłady chowu i tuczenia drobiu.

- a) Praca przy dozorowaniu przyrządów do wylęgania;
- b) przy karmieniu drobiu po 2 godziny przedpołudniem i popołudniem;
- c) przy odbieraniu żywego towaru, który nadszedł koleją w niedzielę.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

5. Huty żelazne.

- a) Zakłady z piecami wielkimi (licząc tu także urządzenia do prażenia):

Praca w celu dowozu węgla, koksu, rudy i dodatków, w celu obsługiwaniania wodociągów, miechów i przyrządów do ogrzewania powietrza i do czyszczenia gazów, przy napełnianiu i spuszczeniu, przy ziarnowaniu i odprowadzaniu żużli, przy formowaniu surowca i odwożeniu surowizny na miejsca składu;

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

b) zakłady Bessemera i Martina, zostające w bezpośrednim połączeniu z piecami wielkimi:

Przy dowozie stopionego surowca do konwerterów, dowozie wyrobu pośredniego do pieców Martina, obsłudze wytworzący i miechów, przy nabijaniu pieca i pracach około topienia w konwerterach i piecach Martina, przy spuszczeniu wyrobu gotowego w muszle i odwożeniu go, jakoteż odwożeniu żużli na miejsca składu;

c) zakłady Bessemera i Martina, niepozostające w połączeniu z piecami wielkimi, tudzież huty stali lanej tyglowej i walcownie, zasilane z pieców pudlingowych, spajających lub głębokich:

Przerwę w ruchu w niedzielę można ograniczać do 12 godzin w ten sposób, że w niedzielę zaczyna się nabijać piece o 12 godzinie w południe lub o 6 godzinie wieczorem według tego, kiedy następuje zmiana szychły. Od tej chwili dozwala się pracy niedzielnej przy dowozie surowca do pieców do topienia oraz stopionego materiału do konwerterów, około dowozu nabojów do pieców Martina i do pieców dla stali lanej tyglowej względnie do wygrzewaczy, około obsługi wytworzący i miechów, przy nabijaniu pieców i przy pracach około topienia w konwerterach, piecach Martina i piecach dla stali lanej tyglowej, przy spuszczeniu wyrobu gotowego w muszle, odwożeniu go i wkładaniu do pieców głębokich, tudzież przy odwożeniu żużli na miejsca składu, jakoteż w końcu przy całym ruchu walcowni, zasilanych z pieców pudlingowych, spajających i głębokich;

d) pudlownie i walcownie:

W razie, jeżeli ruch był przerywany w ciągu tygodnia w jakieś święto najmniej przez 24 godzin, wolno po uwiadomieniu przedtem władzy przemysłowej powetować sobie utracony przez to dzień roboczy pracą w niedzielę, następującą po tej przerwie;

e) piece stalowe elektryczne:

Praca przy obsłudze pieców łącznie z odlewaniem oraz przy odwożeniu wyrobów lanych i żużli na miejsca składu do końca roku 1915.

6. Wytwarzanie wyrobów z kruszczu.

a) Praca przy wytwarzaniu wyrobów sposobem hutniczym około utrzymywania w ruchu pieców (pieców do prażenia, redukcyjnych i do topienia) oraz około przeczyszczania i odlewania stopionych wyrobów w sztaby, bryły lub płyty;

b) przy wytwarzaniu wyrobów zapomocą prądu elektrycznego (to znaczy drogą elektrotermiczną lub elektrolityczną)

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

około utrzymywania w ruchu pieców elektrycznych, pieców do topienia, przyrządów rozkładających, przyrządów wchłaniających gazowe wytwory rozkładowe oraz około odlewania stopionych wytworów w sztaby, bryły lub płyty, wreszcie około parafinowania i zapakowywania nakręmionego żelaza.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

7. Wyrób naczyń polewanych.

Praca przy obsłudze pieców do topienia polewy, utrzymywanych w nieustannym ruchu, oraz przy utrzymywaniu ciepła w piecach, służących do wypalania.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim, albo też spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

8. Piece do wypalania wapna, gipsu, magnezytu i dolomitu, wyrób cementu.

a) Piece do wypalania wapna:

α) W piecach szybowych, pracujących nieustannie, dozwolona jest praca z ograniczeniem do robotników, niezbędnie potrzebnych przy wypalaniu oraz nakładaniu i wydobywaniu (ciągnięciu) materiału, jednakowoż przy obu wspomnianych na ostatku czynnościach z przerwą, trwającą najmniej 12 następujących po sobie godzin;

β) w piecach pierścieniowych praca około wypalania;

γ) w piecach, w których się utrzymuje nieustanny ogień, praca około palenia, o ile zapala się w piecu w sobotę przed 6 godziną wieczorem;

b) piece do wypalania gipsu:

Praca przy piecach szybowych i to z ograniczeniem do robotników, niezbędnie potrzebnych przy wypalaniu oraz nakładaniu i wydobywaniu (ciągnięciu) materiału;

c) piece do wypalania magnezytu i dolomitu, wyrób cementu:

Praca przy wypalaniu, przy nakładaniu do pieców, przy ciągnięciu i usuwaniu wypalonego materiału, tudzież w piecach rotacyjnych także praca około utrzymywania w ruchu zbiorników na muł oraz wytwarzania pyłu węglowego.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

9. Cegielnie, wyrób kamieni ogniotrwałych i wypalanych krazzków z karborundum i szmerglowych.

a) Praca przy wypalaniu, jednakowoż z tem ograniczeniem, że w piecach, w których się utrzymuje ogień nieustanny, należy podpalać najpóźniej w sobotę o 6 godzinie wieczorem.

b) nadzorowanie i regulowanie procesu suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

10. Pławiarnie kaolinu.

Praca przy obsłudze utrzymywanych w ciągłym ruchu pieców do suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

11. Przemysł wyrobów glinianych.

- a) Praca przy obsłudze pieców, w których się już pali, z wyłączeniem pieców do topienia i muflowych, w których nie utrzymuje się ciągle ognia;
- b) przy wyjmowaniu treści form, przestawianiu względnie obracaniu surowych wyrobów na pułkach suszarni, o ile to jest potrzebne do zapobieżenia zmianie formy wyrobów, przez 3 godziny najdłużej do 9 godziny przedpołudniem;
- c) nadzorowanie i regulowanie procesu suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

12. Huty szklane.

Praca przy obsłudze wytwarzaczy, ogrzewaniu pieców szklanych, przynoszeniu masy szklanej i okruchów, podtrzymywaniu procesu topienia i utrzymywaniu ognia w kaszubach; ponadto w hutach szklanych z piecami tyglowymi praca szklarzy (dętkarzy, wyciągaczy szkła) i ich pomocników, tudzież pozostające w związku z tem obsługa pieców do ochładzania i kaszub, jeżeli i jak długo da się wykazać, że rozpoczęcie dwóch następujących po sobie wykończonych prac wytwórczych przedziela przeciętnie czas więcej jak 28 godzin, a to najwięcej przez 12 niedziel w roku, które należy uwiłocznic w wykazie, utrzymywanym po myśli § 1., art. IV., ustawy z dnia 16. stycznia 1895, Dz. u. p. Nr. 21.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Dowodu, żądanego w poprzednim ustępie, należy dostarczyć na podstawie osobnego wykazu, w którym należy uwiłocznic początek i koniec wykończonej pracy wytwórczej w każdym poszczególnym dniu kalendarzowym. Wykaz ten należy na żądanie przedkładać władzy przemysłowej oraz inspektorowi przemysłowemu i przechowywać przynajmniej przez rok po ostatnim wpisie.

13. Wytwarzanie elektrod węglowych i innych przedmiotów, wyrabianych z plastycznego węgla.

Praca przy obsłudze pieców z nieustającym ogniem, w których się już pali.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

14. Wyrób naczyń z drzewnika.

Praca palaczy, potrzebnych do suszenia prasowanych naczyń.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

15. Wyrób akumulatorów.

Praca około podtrzymywania rozpoczętych procesów formowania się.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

16. Wyrób kamienia korkowego.

W suszarniach, w których się stosuje postępowanie z prądem przeciwnym, praca przy wożeniu kamieni korkowych na wózkach do kanałów do suszenia, wywożeniu tychże i posuwaniu wózków w tych kanałach.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

17. Garbarstwo.

Praca najdłużej przez 2 godziny do 9. godziny przedpołudniem:

- a) W czerwonoskórniectwie i garbowaniu chromem około przerzucania i poruszania (ruszania, mieszania i powlekania) skór, zmiany wody, wyjmowania skór z naczyń do garbowania, rozwieszania względnie zdejmowania tychże w suszarni, tudzież w miesiącach od maja do września włącznie około przysposabiania świeżych skór, dostarczonych w sobotę wieczorem;
- b) w białoskórniectwie około wyprawiania skórek i zmiany wody oraz około posypywania wełny w celu jej wysuszenia.

18. Zakłady oczyszczania jelit.

- a) Praca około czyszczenia świeżych trzewiów, dostarczonych w sobotę wieczorem, najdłużej do 9 godziny przedpołudniem;
- b) suszenie trzewiów.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

19. Parnie, suszarnie i zakłady przebierania dla oprzędów jedwabników.

- a) Obsługiwanie pieców do parowania i suszenia;
- b) czynności około oprzędów, pozostające w bezpośrednim związku z procesem parowania i suszenia, jednakowoż z wykluczeniem czyszczenia i przebierania oprzędów;
- c) nadzorowanie świeżych oprzędów.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

20. Bielenie.

- a) W oddziale przemysłowym „bielnik“ czynności przy odchlorowaniu, odtlaniu i praniu najdłużej przez dwie godziny do 9 godziny przedpołudniem;
- b) praca przy polewaniu przędz i tkanin, leżących na bielniku, w ciągu jednej godziny przedpołudniem i jednej godziny popołudniu.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

21. Farbiarstwo.

- a) W farbiarstwie na czarno praca około nadzorowania komór, w których odbywa się utlenianie;
- b) w farbiarstwie na kolor indygo około poruszania płynu w kadziach, zawierających indygo;
- c) w farbiarstwie jedwabiu około otwierania hydraulicznych tłoczní towarowych, pozostających pod naciskiem w nocy z soboty na niedzielę, oraz przy dokończaniu procesów chemicznych, rozpoczętych jeszcze w sobotę przedpołudniem, jednakowoż tylko do 12 godziny w południe w niedzielę.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

22. Druczkarstwo.

Nadzorowanie komór, w których odbywa się utlenianie, oraz poruszanie płynu w kadziach, zawierających indygo.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

23. Wyrób drzewnika, celulozy, tektury i papieru.

- a) Praca przy procesie suszenia z wyjątkiem używania cylindrów suszących oraz około nadzoru komór bielących, jednak tylko przy bieleniu gazem chlorowym;
- b) przy utrzymywaniu w ruchu szlifierek do tarcia drzewa oraz łączących się z nimi bezpośrednio przyrządów do gatunkowania, przeczyszczaczów, węzłowników, maszyn do wyrobu kartonu lub tekturówek, jakoteż szmaciarek, ugniataczów wałkowych i wygniatarek materiału, jednakowoż dopiero od 6 godziny wieczorem w niedzielę;
- c) przy wytwarzaniu kwasu siarczanego, przysposabianiu łu, obsłudze kotłów dla celulozy z przygotowanym do nałożenia materiałem, przy przyrządach do wyługowania, mycia i odwodnienia celulozy oraz przy naparzaniu ostatecznego łu w piecach, w których się ciągle utrzymuje ogień.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p style="text-align: center;">24. Młyny zbożowe.</p> <p>a) W wiatrakach praca przy mieleniu i ładowaniu mlewa;</p> <p>b) w młynach, poruszanych własną siłą wodną a obsługiwanych przez mniejszy personal (2—3 osoby) praca w takim samym zakresie, jak w wiatrakach;</p> <p>c) w wszystkich młynach:</p> <p>α) praca przy wyladowywaniu przywiezionego do młyna zboża i przy ładowaniu mąki, pochodzącej z obcego zboża, celem wywieżenia jej z młyna, do 10 godziny przedpołudniem;</p> <p>β) przy sprzedaży mąki i chleba oraz przy rozsyłaniu tych wyrobów na własnych wozach w niedzielę w godzinach, wyznaczonych do sprzedawania środków żywności a w poniedziałek od 3 godziny rano.</p>	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli, jeżeli nie udzielono już robotnikom w poprzednim tygodniu nieprzerwanego 24godzinnego spoczynku z powodu przerwy, wynikłej z istoty ruchu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo też spoczynek po 6 godzin w dwóch dniach w tygodniu.</p>
<p style="text-align: center;">25. Wyrób słodu i piwowarstwo.</p> <p>a) Wyrób słodu:</p> <p>α) Praca przy namoczeniu jęczmienia, wyjąwszy jego przynoszenie, tudzież przy odmiękczeniu jęczmienia oraz koło czynności, wynikających z procesu kiełkowania a niezbędnie potrzebnych do utrzymywania tego procesu bez przerwy;</p> <p>β) praca w suszarniach słodu, utrzymywanych w nieustannym ruchu, z uwzględnieniem wykiełkowania słodu;</p> <p>b) Piwowarstwo:</p> <p>α) praca przy chłodzeniu brzezki i głównem kiśnieniu;</p> <p>β) przy czyszczeniu i przysposabianiu wiązań z beczek (robiecie mostu z beczek) do 12 godziny w południe, tudzież przy spuszczeniu piwa i rozwożeniu piwa do odbiorców.</p>	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>
<p style="text-align: center;">26. Suszarnie chmielu i siarkownie chmielu.</p> <p>Praca w miesiącach od sierpnia do listopada włącznie.</p>	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

27. Wyrób cukru.

a) W fabrykach cukru surowego: praca przy dowozie buraków z kopców, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie fabryki, w buraczarni, przy dyfuzji, nawęglaniu, nawapnianiu, precedzaniu, odparowywaniu, w budynku do napełniania i przy centryfugach, na boiskach cukrowniczych z wyłączeniem pakowania, w końcu przy utrzymywaniu w ruchu suszarni obrzynków;

b) przy rafinacji cukru: praca przy wyladowywaniu cukru surowego, jeżeli wskutek zaniechania tego ruchu musiałby być przerwany, przy wytapianiu, rozpuszczaniu, precedzaniu, odparowywaniu, w składzie palonych kości, w budynku do napełniania i przy centryfugach z uwzględnieniem ładowania cukru krystalicznego do worków, w lokalu dla wyrobów dodatkowych, w suszarniach, na boiskach cukrowniczych z wyłączeniem pakowania, w końcu przy wyrabianiu cukru kostkowego około odlewania i wytłaczania z uwzględnieniem zanoszenia odlanych, względnie wytłoczonych płyt lub sztab do suszarni;

c) przy odcukrzaniu melasu: praca około uskuteczniania przesiekania, około wyrobu i rozkładu cukrzanów wapniowych i strontowych oraz połączonego z tem utrzymywania w ruchu pieców do wypalania, przyrządów do przekraplania, chłodzenia i napełniania.

Co drugą niedzielę 24 godziny, jeżeli ruch w niedzielę może być najmniej przez 6 godzin przerwany, lub jeżeli przy zmianie szychty tygodniowej można w niedzielę dodać jednorazową szychkę rezerwową. W tym ostatnim jednak przypadku nie wolno robotników do zmiany używać do pracy przez 12 godzin tak po prawidłowej ich pracy jak i przed takową i należy dać im w zamian spoczynek najmniej w takim wymiarze, jaki udzielono robotnikom zastępowym. Jeżeli z powodu szczególnych stosunków ruchu nie można robotnikom w zamian wyznaczyć powyższego spoczynku, w takim razie za spoczynek w zamian udzielony uważać należy spoczynek 18godzinny, przypadający na niedzielę wskutek zmiany szychty w myśl § 3. rozp. min. z dnia 27. maja 1885, Dz. u. p. Nr. 85.

Dla osób, zatrudnionych pracą przy centryfugach, z uwzględnieniem ładowania cukru krystalicznego do worków, w lokalu dla wyrobów dodatkowych i w składzie palonych kości, w końcu przy wyrabianiu cukru kostkowego około odlewania i wytłaczania z uwzględnieniem zanoszenia odlanych, względnie wytłoczonych płyt lub sztab do suszarni, spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Przy wszelkich innych pracach jak ad a).

Dla robotników przy piecach strontowych spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Dla wszystkich innych robotników jak ad a).

28. Wyrób soku (lukrecyowego).

Praca przy wyciąganiu, naparzaniu, gotowaniu i suszeniu.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

29. Wyrób syropu i cukru gronowego (cukru krochmalnego).

Praca przy gotowaniu skrobii z kwasem siarkowym, neutralizacji, odparowywaniu i rafinacji (precedzaniu), przy wyrobie cukru gronowego, także około krystalizacji i suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p>30. Suszarnie cykoryi, buraków, jarzyn i owoców.</p> <p>Praca przy opalaniu i obsłudze utrzymywanych w nieustannym ruchu suszarni oraz przy czyszczeniu i krajaniu (kruszeniu) suszonych płodów.</p> <p>31. Wyrób konserwów, soku owocowego i salami.</p> <p>Czynności, przy których zwłoka spowodowałaby zepsucie się przerabianych materiałów:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Przy wyrobie konserwów mlecznych dowóz, słodzenie i zagotowywanie mleka oraz chłodzenie zgęszczonego wytworu, w ciągu całego roku; b) przerabianie świeżych ryb na konserwy w ciągu całego roku; c) czynności przy wyrobie salami w miesiącach od listopada do lutego włącznie; d) czynności przy wszelkich innych konserwach oraz przy wyrobie soku owocowego w miesiącach od maja do listopada włącznie do 2 godziny popołudniu. 	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>
<p>32. Piwnice winne.</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Praca przy wyciskaniu winogron i zacieru winnego; b) w celu odbierania moszczu podczas winobrania; c) przy nadzorowaniu procesu fermentacyjnego. 	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p>
<p>33. Gorzelnie i rafinerie spirytusu, wyrób drożdży prasowanych.</p> <p>W przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ruchu nieustannym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) W gorzelniach spirytusu: <ul style="list-style-type: none"> α) praca przy utrzymywaniu w ruchu parników, przy procesie zacierowym, fermentacyjnym i destylacyjnym, przy obsłudze dołów na brahę i uzyskiwaniu siodu (zobacz Nr. 25 a); β) przy wydawaniu brahy do 10 godziny przedpołudniem. 	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

b) W rafineryach spirytusu: praca przy procesie destylacyjnym.

c) Przy wyrobie drożdży prasowanych:

α) praca przy utrzymywaniu w ruchu parników i gniotowników do zielonego i suchego słoðu, przy procesie zacierowym, oczyszczającym, fermentacyjnym i destylacyjnym, przy zbieraniu szumowin, względnie oddzielaniu, płókanu i prasowaniu drożdży oraz przy uzyskiwaniu słoðu (zobacz Nr. 25 a);

β) przy urabianiu w formy i pakowaniu drożdży do 10 godziny przedpołudniem; przy rozwożeniu i wysyłaniu drożdży do 12 godziny w południe.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

34. Wyrób octu.

Praca przy polewaniu zaprawy octowej, nadzorowaniu procesu fermentacyjnego oraz około opalania octowni.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

35. Wyrób skrobii ziemniaczanej.

Praca przy wybieraniu ziemniaków z kopców, płókanu i tarcu ziemniaków, przy wydobywaniu skrobii, uzyskiwaniu i czyszczeniu skrobii surowej oraz przy przerabianiu odpadków skrobii, w końcu przy odwadnianiu i suszeniu oczyszczonych wyrobów.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

36. Uzyskiwanie naturalnych wód mineralnych i ich soli.

a) Praca przy zwożeniu flaszek do źródła (studni), przy napełnianiu, korkowaniu i odwożeniu flaszek do składu;

b) w przedsiębiorstwach, w których się używa przyrządów bezpowietrznych, także praca przy przesączaniu, naparowywaniu i zgęszczaniu wody mineralnej oraz przy krystalizacji ługu.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

37. Przemysł chemiczny.

O ile ruchu w przedsiębiorstwie nie można przerwać:

Praca przy obsłudze pieców prażelnych, żarowych, redukcyjnych, pieców do topienia, pieców płomiennych i elektrycznych, tudzież przyrządów destylacyjnych, sublimacyjnych i elektro-chemicznych, nadto przyrządów do rozkładania (garnek Papina), przyrządów do wytwarzania gazów i zgęszczaczy, oraz urządzeń do ługowania, zgęszczania, skraplania, krystalizacji, wyciągania i tym podobnych.

Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

W szczególności dozwolona jest praca niedzielna przy wyrobie przytoczonych w dalszym ciągu chemicznych wytworów, a to odnośnie do wymienionych dalej czynności, względnie procesów pracy:

a) Wyrób kwasu siarkowego:

α) Wyrób kwasu siarkowego angielskiego: Dowóz kruszcu siarkowego, blendy cynkowej i siarki do pieców w celu spalania, obsługiwanie pieców, wież Glowera i Gay-Lussaka, tudzież komór ołowianych, zgęszczanie i czyszczenie kwasów, spuszczenie zgęszczonego kwasu do przeznaczonych dla niego naczyń i zamykanie (zalutowanie) takowych;

β) wyrób kwasu siarkowego dymiącego (zapomocą postępowania stykowego): wytwarzanie bezwodnika siarkawego z uwzględnieniem dowozu materiałów surowych, czyszczenia i suszenia bezwodnika siarkawego, obsługiwanie pieca stykowego i naczyń wchłaniających, spuszczenie kwasu do naczyń i zamykanie takowych;

γ) zgęszczanie kwasu siarkowego przez wymrozenie kwasu rozcieńczonego (wytwarzanie wodorotlenku): napełnianie i wypróżnianie komór do zamrażania, przenoszenie gotowych wytworów do przeznaczonych na nie naczyń, zamykanie i przewóz tych naczyń na miejsca składu.

Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

b) Wyrób sody wraz z należącą tu poboczną fabrykacją:

α) wyrób sody według sposobu Leblanca: utrzymywanie w ruchu pieców do topienia i wypalania sody, wylugowanie spławizny, odparowywanie i krystalizacja ługów;

β) wyrób kwasu solnego i soli glauberskiej: utrzymywanie w ruchu przyrządów do rozkładania i wchłaniania oraz pieców do wypalania surowego siarczanu i ściąganie kwasu;

γ) wytwarzanie antychloru: utrzymywanie w ruchu przyrządów do wchłaniania, naparzenie i krystalizacja ługów;

δ) uzyskiwanie siarki z pozostałości sody przez nawęglanie i sposobem strącania: utrzymywanie w ruchu wapienników, zgęszczaczy, mieszań rudy błotnej, przyrządów do nawęglania i pieców do spalania siarkowodoru, względnie proces strącania;

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p>e) Wyrób sody amoniakowej: utrzymywanie w ruchu wapienników, wyrób solanki, wyrób mleka wapiennego, przetwarzanie ługów i dwuwęglanu;</p> <p>c) Wyrób kwasu saletrzanego sposobem elektrochemicznym: oprócz obsługi pieców elektrycznych, skraplania i zgęszczania jeszcze strącanie kwasu.</p> <p>d) Wyrób alkaliów żrących (żrącego tlenku sodu i żrącego potasu) itd.: przyrządzanie i naparzanie ługów, topienie, odlewanie i pakowanie wyrobów.</p> <p>e) Wyrób potażu: utrzymywanie w ruchu pieców do zwęglania i wypalania, przyrządzanie, wyparowywanie i krystalizacja ługu.</p> <p>f) Wyrób alunu, siarkanu glinowego i wodorotlenku glinowego: utrzymywanie w ruchu pieców, przyrządzanie ługu, proces strącania, naparzania i krystalizacja.</p> <p>g) Wyrób żelazocyanku potasowego: utrzymywanie w ruchu pieców, ługowanie, zgęszczanie i krystalizacja.</p> <p>h) Wyrób nadmanganianu potasowego oraz odtwarzanie kwasu chromowego drogą elektrolizy, wyrób chromianu: obsługiwanie naczyń, służących do rozkładu, uzyskiwanie wodoru, utrzymywanie w ruchu pieców, przyrządzanie ługu, naparzanie i krystalizacja.</p> <p>i) Wyrób chlorku wapna i chloranów alkalicznych: utrzymywanie w ruchu przyrządów do wytwarzania i wchłaniania chloru oraz odtwarzanie brunatnika, napełnianie i zamykanie naczyń, przeznaczonych na chlorek wapna, przy przetwarzaniu przepuszczanego niezwiązanego chloru na chlorany alkaliczne, obsługiwanie przyrządów do wchłaniania, naparzanie ługów, wyciskanie mułu i krystalizacja surowej soli.</p> <p>j) Wyrób szkła wodnego: topienie w piecach wannowych i odlewanie.</p> <p>k) Wyrób węglanu strontowego: obsługiwanie pieców muflowych (redukcy), wyciąganie żarzywa, rozkładanie ługów siarkowo-strontowych zapomocą kwasu węglowego i obsługiwanie przyrządów, wytwarzających kwas węglowy.</p> <p>l) Wyrób chlorku barowego: utrzymywanie w ruchu pieców do topienia, wylugowywanie spławizny, odparowywanie i krystalizacja ługów.</p>	<p>Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p>m) Wyrób siarkanu miedziowego: obsługiwanie pieców do chlorującego prażenia, ługowanie prażonych wytworów, przecedzanie, strącanie miedzi zapomocą siarkowodoru, wyciskanie i prażenie siarczku miedzi w utrzymywanych w ciągłym ruchu piecach szybowych, wylugowywanie siarkanu miedziowego, naparzanie i krystalizacja ługów.</p> <p>n) Wyrób farb mineralnych:</p> <p>α) wyrób ultramaryny: nadzorowanie ruchu pieców;</p> <p>β) wyrób bieli cynkowej: utrzymywanie w ruchu pieców do spalania;</p> <p>γ) wyrób minii, minium i glejty ołowianej: utrzymywanie w ruchu pieców;</p> <p>δ) wyrób bieli ołowianej: utrzymywanie w ruchu komór, służących do utleniania, nadzorowanie procesu odmętniania i suszenia.</p> <p>o) Wyrób węglików wapna sposobem elektrotermicznym: utrzymywanie w ruchu pieców elektrycznych, wyjmowanie i pakowanie gotowych wyrobów oraz utrzymywanie w ruchu wapienników.</p> <p>p) Wyrób koksu i uzyskiwanie amoniaku: utrzymywanie w ruchu pieców koksowych, nakładanie węgla, wyrzucanie koksu, płókanie węgla, o ile ono jest potrzebne do utrzymywania w ruchu pieców, utrzymywanie w ruchu przyrządów destylacyjnych, zgęszczaczy i przyrządów do chłodzenia przy wytwarzaniu amoniaku.</p> <p>q) Wyrób destylowanych wytworów z drzewa i smoły:</p> <p>α) wyrób wysoku drzewnego i octu drzewnego: utrzymywanie w ruchu retort i przyrządów destylacyjnych oraz wyrób octanu wapniowego;</p> <p>β) wyrób wytworów z smoły drzewnej: ukończenie zaczętego poprzedniego dnia procesu destylacyjnego i spuszczenie pozostałości.</p> <p>r) Zwęglanie drzewa w mielerzach i stosach: nadzorowanie mielerzy i stosów, zapalonych przed 6 godziną w sobotę.</p> <p>s) Oczyszczanie żywicy: proces topienia i przecedzanie.</p> <p>t) Wyrób sadzy: utrzymywanie w ruchu pieców żarowych.</p> <p>u) Wyrób wyciągów z barwników i materiałów garbnikowych: wylugowywanie wyrobów surowych i naparzanie wyciągów.</p>	<p>Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

- v) Wyrób kwasu salicylowego: proces sublimacyjny i krystalizacyjny.
- w) Wyrób karuku i białka: macerowanie świeżych kości, płókanie bielonego mieliwa, wyciąganie karuku, przygotowywanie waru karuku, odlewanie tegoż w formy, kranie świeżego karuku i obsługiwanie suszarni karuku, białka i krwi oraz ściąganie surowicy.
- x) Wyrób surowej celuloidy: proces walcowania, prasowania i suszenia.

Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

38. Przemysł tłuszczowy.

- a) Przy czynnościach przemysłowych, należących do postępowania destylacyjnego i wyciągającego, których nie można przerwać, praca około utrzymywania w ruchu przyrządów destylacyjnych, płókania i ściągania oczyszczonych mas, usuwania pozostałości z baniek oraz około utrzymywania w ruchu pieców żarowych dla kości.
- b) Topienie surowego łoju w miesiącach od kwietnia do października włącznie do 12 godziny w południe.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

39. Rafinerie oleju skalnego i wyrób cerezyny.

- a) Przy procesie destylacyjnym:
 - α) w zakładach utrzymywanych w nieustannym ruchu, obsługiwanie przyrządów destylacyjnych i zbieralników;
 - β) w zakładach, w których nie uskutecznia się ciągle destylacji, usuwanie pozostałości z baniek, ochłodzonych w nocy z soboty na niedzielę oraz czyszczenie ich przez 2 godziny do 8 godziny rano.
- b) Praca przy oczyszczaniu, bieleniu, ogrzewaniu i przece-dzaniu olejów skalnych.
- c) Przy wyrobie parafiny: praca około ciągłego ochładzania ropy, przy procesie krystalizacji, oddzielaniu parafiny od oleju (t. j. czynności około pras sączkowych i hydraulicznych z uwzględnieniem należących do tego czynności około przetapiania i odlewania), jakoteż około obsługiwania i nadzorowania procesu wypocenia oraz uskuteczniania w dalszym ciągu, względnie kończenia zaczętego już wyciągania.
- d) Przy wyrobie cerezyny: uskutecznianie w dalszym ciągu, względnie kończenie zaczętego już wyciągania.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

40. Wyrób gazu świetlnego, opałowego i gazu, służącego do wytwarzania siły.

Praca przy dowozie materiałów surowych ze składów gazowni, przy utrzymywaniu w ruchu przyrządów, wytwarzających gaz, czyszczeniu gazu i rozdzielaniu gazu oraz przy składaniu pozostałości w obrębie gazowni.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

41. Samoistne elektrownie oraz zakłady elektryczne, stanowiące tylko część przedsiębiorstwa przemysłowego jako jego przedsiębiorstwo pomocnicze.

Czynności, połączone z nadzorowaniem i obsługiwaniem dynamo-maszyn, przetwarzaczy, akumulatorów i przyrządów pomocniczych.

W zakładach o małej sile roboczej:
Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu;
w wszystkich innych zakładach:
spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

42. Oświetlenie publiczne.

Utrzymywanie w dobrym stanie i obsługiwanie lamp, względnie ciał świetlnych.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

43. Przedsiębiorstwa omnibusów i pojazdów kursujących.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

44. Przemysł najmu powozów do przewozu osób (fiakry, jednokonki, pojazdy motorowe itd.).

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

45. Najem środków przewozu osób (wierzchowców, czółen, pojazdów motorowych itd.).

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

46. Garaże dla samochodów.

Czynności niecierpiące zwłoki.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

47. Przemysł szyperski na wodach śródlądowych.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

48. Przedsiębiorstwa pogrzebowe.

Wystawianie zwłok, odprawianie obrzędu pogrzebowego, odwożenie i grzebanie zwłok.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

49. Przedsiębiorstwa usług dla publiczności (zakłady posługaczy, nosicieli, przewodników, pościągów i tym podobne).

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

50. Przewóz towarów i mebli.

Dostawianie posylek pośpiesznych i pakunków podróżnych na kolej i na parowce i nadawanie takowych, względnie odbieranie przesyłek pośpiesznych i pakunków podróżnych i doręczanie ich odbiorcom.

Przewóz mebli w te niedziele podczas terminów wyprawowania się, które przypadają na dzień, przeznaczony na podstawie osobnych przepisów lub w braku tychże na podstawie osobnego zwyczaju miejscowego na opróżnianie mieszkań lub na jeden z sześciu dni poprzednich.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

51. Przemysł gospodni i szynkarski.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

52. Łażnie.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

53. Zaopatrywanie w wodę.

Utrzymywanie w ruchu maszyn celem podnoszenia i rozprowadzania wody.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

54. Przemysł muzyczny.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

Artykuł III.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 1. października 1913.

O ile w rozporządzeniu niniejszem dozwolono obecnie dla pewnych rodzajów przemysłu lub pewnych czynności zabronionej dotychczas pracy niedzielnej, można jeszcze przed rozpoczęciem się mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia pozwolić na pracę niedzielną wówczas, jeżeli równocześnie będzie się przestrzegać wydanych osobno w niniejszem rozporządzeniu przepisów o spoczynku, w zamian udzielanym. Należy jednak przedtem uczynić pisemne doniesienie do władzy przemysłowej, która winna zawiadomić o tem bezzwłocznie inspektora przemysłowego.

Heinold wtr.

Roessler wtr.

Hussarek wtr.

187.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 14. września 1912,

którem zmienia się częściowo wydane na zasadzie § 74 a ordynacyi przemysłowej szczególne postanowienia co do przerw w pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Na zasadzie § 74 a ordynacyi przemysłowej (Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 16. sierpnia 1907, Dz. u. p. Nr. 199) zarządza się, co następuje:

Artykuł I.

Znosi się wyliczone w dalszym ciągu postanowienia § 1. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 27. maja 1885, Dz. u. p. Nr. 82, którem na zasadzie § 74 a ordynacyi przemysłowej wydano szczególne postanowienia co do przerw w pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych, a które zostało zmienione względnie uzupełnione rozporządzeniami ministeryalnemi z dnia 2. kwietnia 1897, Dz. u. p. Nr. 88, z dnia 4. marca 1898, Dz. u. p. Nr. 44, z dnia 16. października 1903, Dz. u. p. Nr. 210, z dnia 9. stycznia 1905, Dz. u. p. Nr. 7, z dnia 21. lutego 1908, Dz. u. p. Nr. 48:

Punkt 1.; punkt 2.; punkt 3.; punkt 5.; punkt 6.; punkt 7., lit. a); punkt 8.; punkt 9., ustęp pierwszy; punkt 10.; punkt 11.; punkt 13.; punkt 14.; punkt 20.; punkt 24.

Artykuł II.

W miejsce postanowień, zniesionych w artykule I., wstępują następujące postanowienia:

1. Huty żelazne (piece wielkie, piece do prażenia, zakłady dla koksu, pudlarnie, huty stalowe, walcownie ogrzewane, wielkie kuźnie i wielkie pracownie do prasowania, odlewnie żelaza i stali):

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, można przełożyć na czas między końcem piątej a początkiem dziewiątej godziny pracy i odbywać ją w drodze zmiany; nie wolno jednak skracać tej przerwy południowej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla wspomnianych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

W hutach stalowych, w których utrzymuje się w ruchu tylko dwa piece Martina, można skrócić przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy piecach, na pół godziny. Okoliczność, że w odnośnej hucie stalowej utrzymuje się w ruchu także piece innego rodzaju, nie ma tu żadnego wpływu.

Taka sama ulga przysługuje hutom stalowym, w których utrzymuje się w ruchu tylko dwa piece tyglowe lub dwa piece elektryczne.

2. Zakłady emaliowania:

Przerwę południową polewaczy i palaczy można odbywać w drodze zmiany, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

3. Przemysł metalowy (fabryki miedzi, mosiądzu, niklu, tombaku, pakfonku, ołowiu i chińskiego srebra, odlewnie dzwonów, ludwisarnie, odlewnie cyny i cynku i tym podobne).

Przerwę południową dla ludzi, zatrudnionych przy piecach, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednak skracać przerw tej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót. To samo odnosi się do przerw na odpoczynek dla walcowników z wyjątkiem przeznaczonej dla nich przerwy południowej.

5. Wapienniki, fabryki cementu, magnezytu, dolomitu, gipsu i cegielnie, fabryki stronceyany, wyrób towarów glinianych, porcelany i karborundu; fabryki cegieł piaskowo-wapiennych; fabryki łupku asbestowo-cementowego:

a) Przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesach wypalania:

- α) Przy mielerzach, piecach połowych, komorowych i muflowych oraz przy osobnych piecach, używanych w przemyśle wyrobów glinianych i porcelany, można przekładać lub dzielić przerwy na odpoczynek odpowiednio do toku robót. Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy piecach w przemyśle wyrobów glinianych i porcelanowym (palaczy, sypaczy), z wyjątkiem wypalaczy, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać przerwy tej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych palaczy i sypaczy można przekładać odpowiednio do toku robót.
- β) Przy piecach szybowych można odbywać przerwę południową dla wypalaczy, zmieniając personal wypalaczy, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych wypalaczy można przekładać odpowiednio do toku robót.
- Przy piecach szybowych, przy których na jednej warstwie zatrudniony jest tylko jeden wypalacz, a nie ma odpowiedniego zastępcy, można przerwy na odpoczynek przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót przy piecu.
- γ) Przy piecach pierścieniowych można poszczególne przerwy na odpoczynek dla wypalaczy (palaczy) przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót.
- δ) Przy piecach obracających się można przerwę południową dla mielników węgla, wypalaczy, robotników od pieców, zatrudnionych około wpuszczania mułu (nakładaczy), i zwożących zendrówki, w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, odbywać w drodze zmiany i przekładać początek jej odpowiednio do toku robót przy piecu; nie można jednakowoż skracać tej przerwy południowej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla wspomnianych rodzajów robotników można przekładać odpowiednio do toku robót.
- ε) Przy piecach elektrycznych można poszczególne przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych, którym poruczono obsługę pieców, przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót.
- 6) Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesie mielenia, względnie odmulania (kamieniarzy, płóczkarzy, młynarzy, smarowników) można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać przerwy tej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.
- c) Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesie hartowania w fabrykach cegieł piaskowo-wapiennych, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać tej przerwy poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.
- d) Przerwę południową dla robotników w fabrykach łupku asbestowo-cementowego, zatrudnionych przy miazdżarkach i tekturówkach można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać jej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

6. Przedsiębiorstwa hut szklanych:

Jednogodzinną przerwę południową dla szklarników i rozciągaczy oraz dla personalu pomocniczego robotników tego rodzaju winni odbywać wszyscy robotnicy odnośnego rodzaju równocześnie i należy ją przełożyć, o ile możliwości, na środek czasu pracy; inne przerwy na odpoczynek można przekładać odpowiednio do toku robót. Ewentualnie należy udzielić wymienionym wyżej robotnikom pomocniczym dwie odpowiednio podzielone przerwy na odpoczynek i trwające po 45 minut, które odbywać winni wszyscy robotnicy odnośnego rodzaju równocześnie. W przedsiębiorstwach, w których rzeczywisty czas pracy trwa najwyżej dziewięć godzin i kończy się najpóźniej o drugiej godzinie popołudniu, można przerwę południową dla wymienionych robotników pomocniczych skrócić na pół godziny.

Dla personalu wytapiaczy nie potrzeba wyznaczać naprzód pewnego czasu na rozpoczęcie przerwy południowej oraz innych przerw na odpoczynek; nie można jednakowoż przerwy południowej skracać poniżej godziny.

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych około nadzorowania i utrzymywania ciepłoty kaszub, pieców do chłodzenia, tygli żarzewnych, tudzież około poruszanych automatycznie miechów maszynowych dla flaszek i szkła taflowego, oraz dla wkładaczy można odbywać w drodze zmiany taksamo jak inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny.

7. Przemysł tkacki:

a) Bielenie, barwienie, drukowanie, przyrządzanie, układanie, wałkowanie, pranie:

Przerwy południowej dla robotników pomocniczych w bielarniach i barwiarniach nie można skracać poniżej godziny, można ją jednakowoż od czasu do czasu przekładać najwyżej na pół godziny przed

lub po rozpoczęciu przerwy południowej, wyznaczonej zwykle dla całego przedsiębiorstwa.

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych w utrzymywanych w ciągłym ruchu barwiarniach, około nadzorowania przyrządów parowych, w zakładach suszenia i utleniania, około utrzymywania ognia i przy procesie bieleńia, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż przerwy tej skracać poniżej godziny.

Inne przerwy na odpoczynek, które należy udzielić oprócz jednogodzinnej przerwy południowej robotnikom pomocniczym, zatrudnionym przy bieleńiu, barwieniu, drukowaniu, przyrządzaniu, układaniu, wałkowaniu i praniu, można przekładać odpowiednio do toku robót.

8. Wyrób drzewnika, celulozy, tektury i papieru:

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych około palenia, około pieców, przy przyrządzaniu i wyparowywaniu ługów, około kotłów, przy procesie bieleńia, płukania i suszenia, około szlifierek do tarcia drzewa, szmaciarek, maszyn do odwadniania, do wyrobu tektury i papieru oraz papieru pergaminowego i około maszyn do oblepiania papierem z suszącymi cylindrami, można odbywać w drodze zmiany i skracać na pół godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

9. Młyny zbożowe:

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesie mielenia, można odbywać w drodze zmiany i skracać na pół godziny pod warunkiem, że się tym robotnikom pomocniczym udzieli oprócz tego jeszcze półgodzinnej przerwy na odpoczynek przedpołudniem i takiej samej przerwy popołudniem.

W razie przeciwnym można wprawdzie odbywać przerwę południową w drodze zmiany, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny, przyczem inne przerwy na odpoczynek wolno przekładać odpowiednio do toku robót.

10. Cukrownie (fabryki cukru surowego, rafinerie cukru):

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w buraczarni oraz przy płukaniu buraków, przy dyfuzji, około tłoczn i suszarni obrzyneków, można skracać na pół godziny; przerwę tę można także odbywać w drodze zmiany, jeżeli ze względu na tok robót nie można jej udzielić równocześnie wszystkim robotnikom oddzielnemu oddziału.

Dla robotników, obsługujących przyrządy, używane w okresie robót począwszy od czyszczenia soku z wyłączeniem oddzielania syropu od kryształów,

tudzież dla robotników pomocniczych w fabrykach cukru surowego, zatrudnionych w wapniarkach oraz dla robotników, zatrudnionych w oddziałach dla rozpuszczania, czyszczenia i w oddziałach z próżniami, dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w budynku dla napełniania, przy centryfugach chlebowych i przy centryfugach dla odlanych kostek w rafineriach cukru, jakoteż dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w oddziale dla przesiąkania, można przerwę południową skracać na pół godziny i odbywać ją w drodze zmiany.

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w innych oddziałach z centryfugami w rafineriach cukru oraz w fabrykach cukru surowego, należy odbywać równocześnie i nie można skracać jej poniżej godziny.

Inne przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych, wymienionych w poprzednich trzech ustępach, można przekładać odpowiednio do toku robót.

11. Wyrób syropu i cukru gronowego (cukru krochmalnego):

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy seukrzaniu, przedczaniu, naparzaniu i krystalizacji, można odbywać w drodze zmiany i taksamo jak inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych przekładać odpowiednio do toku robót, nie można jednakowoż skracać jej poniżej godziny.

13. Piwowarstwo, wyrób siodu, gorzelnictwo, wyrób octu (z wyjątkiem wyrobu octu winnego), wyrób likierów (z wyjątkiem wyrobu likierów na zimno), wyrób drożdży prasowanych, wyrób lodu sztucznego i wytwarzanie zimaa:

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, można odbywać w drodze zmiany i taksamo jak inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych przekładać odpowiednio do toku robót, nie można jednakowoż skracać jej poniżej godziny.

14. Przemysły chemiczne.

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy czynnościach (procesach) chemicznych, niedających się przerywać, oraz przy robotach około pieców (pieców do prżenia, żarowych, redukcyjnych, przetapiających, pieców do spalania, do wypalania, pieców płomien-nych, destylacyjnych i elektrycznych), tudzież przy przyrządach do rozkładania (garbków Papina), wchłaniania, przyrządach sublimacyjnych i elektrochemicznych, oraz przy robotach w zakładach dla ługowania, zgęszczania, skraplania, krystalizacji

i innych tego rodzaju, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać przerwy tej poniżej godziny. Przerwę południową dla robotników pomocniczych, szczególnie uzdolnionych, którzy mają pełnić przeważnie służbę nadzorczą, można w razie, jeżeli nie ma ludzi do zmiany, przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót. Inne przerwy dla wszystkich robotników pomocniczych, wymienionych w niniejszym ustępie, można przekładać odpowiednio do toku robót.

Postanowień wyjątkowych. wymienionych w ustępie pierwszym, nie można stosować do robotników pomocniczych, używanych do takich czynności, przy których oni są narażeni na niebezpieczeństwo wskutek niebezpiecznych dla zdrowia gazów, pary lub pyłu

Postanowienia wydane w poprzednich ustępach odnoszą się także do wyrobu skrobii i olejów eterycznych, jak również do zwęglania drzewa, wytwarzania elektrod węglowych i innych przedmiotów, wyrabianych z plastycznego węgla, do przemysłu tłuszczowego (wyrób świec, mydła, gliceryny i margaryny), do wyrobu cerezyny, rafinacji olejów skalnych, do fabryk gazu świetlnego i wodnowęglanego, do wyrobu innych gazów z uwzględnieniem procesu zamiany w płyny, do wyrobu farb cynkowych i do hut cynkowych.

20. Personal, przeznaczony do doglądania kotłów parowych, maszyn parowych i innych motorów, oraz wytwarzaczy gazów i podobnych urządzeń:

a) Przerwę południową dla doglądaczy kotłów parowych i maszyn parowych można odbywać w drodze zmiany, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny. Jeżeli nie ma zdalnych robotników do zmiany, można jednogodzinną przerwę południową odbywać w ten sposób, że doglądacze winni wprawdzie podczas tej przerwy pełnić służbę nadzorczą, do której są obowiązani, zwolnieni są jednak od wszelkich czynności, których wykonywanie nie jest zastrzeżone po myśli istniejących ustawowych przepisów dla egzaminowanego doglądacza. Inne przerwy na odpoczynek można przekładać odpowiednio do toku robót.

b) Przerwę południową dla doglądaczy innych motorów oraz wytwarzaczy gazu i podobnych urządzeń można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż przerwy tej skracać poniżej godziny. Jeżeli nie ma zdalnych robotników do zmiany, można jednogodzinną przerwę południową odbywać w ten sposób, że doglądacze winni wprawdzie podczas tej przerwy pełnić służbę nadzorczą, do której są obowiązani, zwolnieni są jednak od wszelkich czynności, których wykonywanie nie musi być powierzane tylko doglądaczom ze względu na

bezpieczeństwo ruchu. Inne przerwy na odpoczynek można przekładać odpowiednio do toku robót.

Zresztą rozpoczęcie przerw na odpoczynek dla personelu doglądaczy. wymienionego pod a) i b), może stosować się do rozpoczęcia przerw na odpoczynek w tych oddziałach przedsiębiorstwa, dla których celów służą odnośne kotły parowe, maszyny parowe, motory, wytwarzacze i tym podobne.

24. Samoistne elektrownie oraz zakłady elektryczne, stanowiące tylko część przedsiębiorstwa przemysłowego jako jego przedsiębiorstwo pomocnicze:

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych przy obsłudze maszyn motorowych, wytwarzaczy i tablic rozdzielczych, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż przerwy tej skracać poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

W samoistnych elektrowniach i stacjach wtórnych o małej sile roboczej lub w przedsiębiorstwach tego rodzaju, stanowiących część składową innych zakładów przemysłowych, położonych jednak w większej od nich odległości, można w razie, jeżeli nie ma personelu do zmiany, przekładać przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych odpowiednio do toku robót.

Zresztą rozpoczęcie przerw na odpoczynek dla wyżej wymienionych ludzi do obsługi może stosować się do rozpoczęcia przerw na odpoczynek w tych zakładach, dla których celów służy odnośny zakład elektryczny.

Artykuł III.

Oba ustępy końcowe § 1. rozporządzenia z dnia 27. maja 1885, Dz. u. p. Nr. 82, otrzymują nagłówek „§ 2.“, § 2. wspomnianego wyżej rozporządzenia otrzymuje nagłówek „§ 11.“.

Jako przepisy uzupełniające należy wstawić następujące postanowienia:

§ 3.

Łącznego czasu trwania przerw na odpoczynek dla robotników pomocniczych, wymienionych osobno w § 1., punkt 1., punkt 2., punkt 3., punkt 5., punkt 6., punkt 7, lit. a), punkt 8., punkt 9., ustęp pierwszy, punkt 10., punkt 11., punkt 13., punkt 14., punkt 20. i punkt 24., nie wolno skracać poniżej ustawowego wymiaru.

§ 4.

Wszystkim niewymienionym osobno w niniejszym rozporządzeniu robotnikom pomocniczym, zatrudnionym w wyliczonych tamże rodzajach przemysłu, należy udzielać przerw w pracy bez ograniczenia wedle przepisu ustawy.

§ 5.

W przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, w których czas pracy nie jest podzielony godziną południową (północą) na dwie w przybliżeniu równe części, należy robotnikom pomocniczym w tych przemysłach, dla których w niniejszym rozporządzeniu wydaje się osobne zarządzenia co do przerw południowych (o północy), udzielać przerw głównych takiej samej długości w innym odpowiednim czasie.

§ 6.

W przypadkach, w których wedle postanowień niniejszego rozporządzenia zezwala się na odbywanie przerw na odpoczynek w drodze zmiany, można używać w tym celu także ludzi, przeznaczonych do zastępstwa.

Tym ostatnim należy udzielać przerw na odpoczynek w ustawowym wymiarze między godzinami pracy, dając im jednogodzinną przerwę południową (o północy). Przerwy te można przekładać odpowiednio do toku robót.

§ 7.

Jeżeli w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, po myśli powyższych przepisów w ogólności przewidziana jest w czasie przerw na odpoczynek praca robotników, przeznaczonych do zastępstwa, można w niedziele wyjątkowo nie używać tej kategorii robotników do zastępstwa wówczas, jeżeli praca tych ostatnich miałaby wyłącznie polegać na wykonywaniu pracy zastępczej. W tych przypadkach można skracać odpowiednio przerwy w niedziele.

§ 8.

Jeżeli przerwy na odpoczynek odbywają się w drodze zmiany, wówczas należy postarać się o to, aby podczas tych przerw nie wymagano od robotników pomocniczych, pozostałych przy pracy, tego rodzaju wysiłków pod względem sprawności pracy, iżby przez to zwiększyło się niebezpieczeństwo niebezpieśliwego wypadku i żeby to zagrażało zdrowiu i życiu robotników.

§ 9.

Łączny czas trwania przerw dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w przemysłach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, przy szychtach, trwających najwyżej ośm godzin, można skrócić na pół godziny; jedną z tych przerw, trwającą kwadrans, należy o ile możliwości przełożyć na środek czasu pracy i można odbywać ją w drodze zmiany. Inne przerwy można przekładać i dzielić odpowiednio do toku robót.

§ 10.

Robotników pomocniczych, używanych w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, do takich prac, których zupełnie pewne wykonanie wymaga ze względu na bezpieczeństwo ruchu lub robotników szczególnego uzdatnienia, można, jeżeli niema odpowiedniego personelu do zmiany, zniewolić do wykonywania bezwarunkowo potrzebnego nadzoru także podczas przerw. Nie wpływa to na szczególne postanowienia § 1., punkt 20.

Również w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, tam, gdzie wymaga tego niebagatny tok robót, publiczne bezpieczeństwo lub bezpieczeństwo robotników, można zniewolić robotników pomocniczych, w miarę bezwarunkowej potrzeby oraz pod warunkiem użyczenia im odpowiedniej sposobności do skorzystania z przerw w pracy w sposób zgodny z ich przeznaczeniem, do przebywania podczas przerw w pracy blisko miejsca pracy, aby w przypadkach nagłych i w razie, gdyby się coś szczególnego zdarzyło, byli oni gotowi do udzielenia pomocy.

Kategorie robotników, których można zniewolić do wykonywania nadzoru lub do odbywania pogotowia podczas przerw w pracy, należy po myśli § 88. a, ustęp 1., lit. c) ordynacji przemysłowej uwidocznić w regulaminie pracy.

Artykuł IV.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 1. października 1913.

Heinold wtr.

Roessler wtr.

